

11. Эмерсон Г. Двенадцать принципов производительности / Гарингтон Эмерсон. – [пер. с англ. Ф.Р. Окунев, А.П. Сизов]. – М. : Бизнес информ., 1997. – 197 с.
12. Нестеров А. В. О зарождении и развитии некоторых категорий экспертизы / А. В. Нестеров // Эксперт-криминалист. – 2012. – №12. – С.20 – 24.
13. Перезова І. В. Окремі аспекти виявлення порушень, пов'язаних із нарахуванням на несплату ПДВ при експертному дослідженні господарських операцій в торгівлі / І. В. Перезова, Н. П. Дячишин // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. Науковий журнал ТДЕУ: Випуск 17. / За ред. І.Д.Фаріона. - Тернопіль: Економічна думка, 2007 р. – 409 с. - С.241-248.
14. Перезова І. В. Особливості експертного дослідження вкладів до статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю / І. В. Перезова, Н. П. Дячишин // Формування економічних відносин в умовах становлення ринку. Збірник наукових праць ТАНГ. Випуск 9. – Тернопіль. Видавництво "Економічна думка", 2005. - 473 с. - С. 204 – 207.

УДК 338.45:664:330

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Іванець О.О. – аспірант, Херсонський національний технічний університет

Постановка проблеми. Вихід національної економіки із кризи спонукає до пошуку ефективних інструментів активізації виробничої діяльності на основі модернізації потенціалу розвитку підприємств, оновлення традиційного асортименту продукції, упровадження сучасних логістичних і маркетингових схем заготівлі сировини та реалізації готової продукції з метою максимального задоволення потреб споживачів і отримання належної виручки та доходів. За нинішніх умов визначальним чинником конкурентоспроможності виступає активна реалізація інноваційної політики держави в національній економіці, що повинно знайти своє продовження в підвищенні інноваційного потенціалу підприємств, їх спроможності до переходу на вищий рівень функціонування, розширення випуску продукції з інноваційними характеристиками та зміцненні конкурентоспроможності на вітчизняному та зарубіжних ринках. Сьогодні підприємства харчової промисловості, стикаючись з необхідністю в новітніх технологіях та організаційних рішеннях, незалежно від специфіки їх виробництва.

Стан вивчення проблеми. Проблеми ефективного інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості України турбують низку провідних зарубіжних та вітчизняних учених Л. Антонюк, Ю. Бажал, І. Бланк, Л. Водянка, В. Геєць, О. Лапко, І. Одотюк, С. Онишко, П. Осіпов, Р. Фатхутдінов, І. Федулова, В. Хіпель, Д. Черваньов, Ю. Яковець та інші. Проте поза увагою науковців залишилися питання інноваційного потенціалу розвитку харчових підприємств.

Завдання і методика досліджень. Мета статті полягає у формуванні й ефективного використанні інноваційного потенціалу розвитку харчових підприємств.

Результати досліджень. Розглядаючи еволюційний аспект формування інноваційних процесів, слід зазначити, що економічна теорія інновацій постає у фундаментальних працях видатних учених, насамперед А. Сміта. У подальшому, Й. Шумпетер вперше ввів у науковий обіг термін «інновація». Згідно його теорії, інновація є головним джерелом прибутку [1].

Існують різнопланові трактування категорії «інновації» та суміжних з ним понять «нововведення», «новація». Інновація має двоїстий характер: з одного боку, вона виступає відображенням практичної реалізації наукових ідей і задумів, а з іншого – як процес – сприяє створенню інноваційних продуктів. Особливо чітко це проглядається в харчовій промисловості: процесова інновація (тобто нові технології, технологічні процеси, технологічне устаткування) у багатьох випадках виступають необхідною умовою для впровадження продуктових інновацій і при значних обсягах виробництва це дає поштовх для впровадження маркетингових, організаційних, логістичних та інших інновацій [2].

Отже, інноваційний потенціал розвитку - це сукупність виробничих, наукових, фінансових, маркетингових, кадрових, організаційних ресурсів і можливостей розвитку, що забезпечують готовність і здатність підприємства здійснювати інноваційну діяльність при постійному удосконаленні системи управління нею з урахуванням факторів нестабільності ринкового середовища.

Рисунок 1. Кількість підприємств харчової промисловості, що впроваджували інновації [3]

Використання інноваційних розробок дозволяє виробникові збільшити продуктивність, поліпшити якість продукції, що випускається, розширити свої ринки збуту та збільшити конкурентоспроможність продукту; оптимізувати роботу персоналу, мінімізувати вплив «людського фактору» на якість готового продукту і, як результат, тим самим, підвищити ринкову вартість самого виробництва в цілому. Більшість фахівців, зайнятих у сфері інноватики, пов'язують ефективність функціонування промислових підприємств в умовах конкурентно-

го середовища з рівнем активності інноваційної діяльності, яка забезпечує створення та оновлення продукції, техніки, технологій і процесів.

Аналіз інноваційної активності показав, що протягом останніх семи років кількість підприємств харчової промисловості, що впроваджували інновації, відчутно зросла (на 44%). Як видно з рис. 1, у 2012 р. на підвищенні інноваційного рівня власного виробництва сконцентрували свої зусилля 384 підприємства на відміну від 267 – у 2005 р.

Однак серед упроваджених на підприємствах галузі у 2012 році 237 нових технологічних процесів лише 62 спрямовувалися на ресурсозбереження і були маловідходними; 24 підприємства розробили та вивели на ринок принципово нову продукцію; 32 підприємства запровадили організаційні, а 51 – маркетингові інновації [3]. Таким чином, попри поживлення інноваційної активності у харчовій промисловості якісні параметри таких зрушень ще є доволі низькими.

Основними причинами, що обумовлюють такі невтішні результати діяльності підприємств харчової промисловості, є:

- технологічна відсталість, зумовлена зношеністю та застарілістю основних фондів більшості підприємств, високою енергомісткістю технологічних процесів;

- недостатня кількість нових упроваджених технологічних розробок, що є наслідком недофінансування наукомістких розробок у попередні роки;

- високий банківський процент по кредитах на модернізацію виробництва, відсутність реальних економічних стимулів для впровадження новітніх продуктів харчування та відповідних технологій;

- наявність антагоністичних інтересів між виробниками продовольчої сировини та її переробниками;

- неадекватна сучасним умовам кваліфікація працівників більшості підприємств.

Вирішення проблем у цій сфері А. Поддєрьогін і А. Корнилюк вбачають у необхідності забезпечення виконання державних планів із надання капітальних трансфертів підприємствам, налагодження механізму використання внутрішніх кредитів для інноваційних підприємств та, без сумніву, впровадженні дієвої системи податкових пільг [4, с. 98].

На сьогоднішній день українські харчові підприємства, щоб не втратити або завоювати частку ринку повинні знаходитися в постійному пошуку, бути зорієнтованими на потреби споживача. Це можливо за умови розробки та впровадження інновацій, а також залучення ресурсів світових виробників, проектуючи їх на українські реалії і свої потреби.

З метою активізації інноваційної діяльності та розробки ефективного механізму регулювання інноваційних процесів нами визначено головні причини, що стримують інноваційний розвиток і перешкоджають процесу упровадження нововведень на харчових підприємствах країни. У зв'язку з цим було визначено склад та здійснено класифікацію факторів, що впливають на інноваційний потенціал розвитку підприємства. Усі фактори можна розділити на шість груп: економічні, технологічні, організаційно-управлінські, правові, кадрові та ринкові (рис. 2).

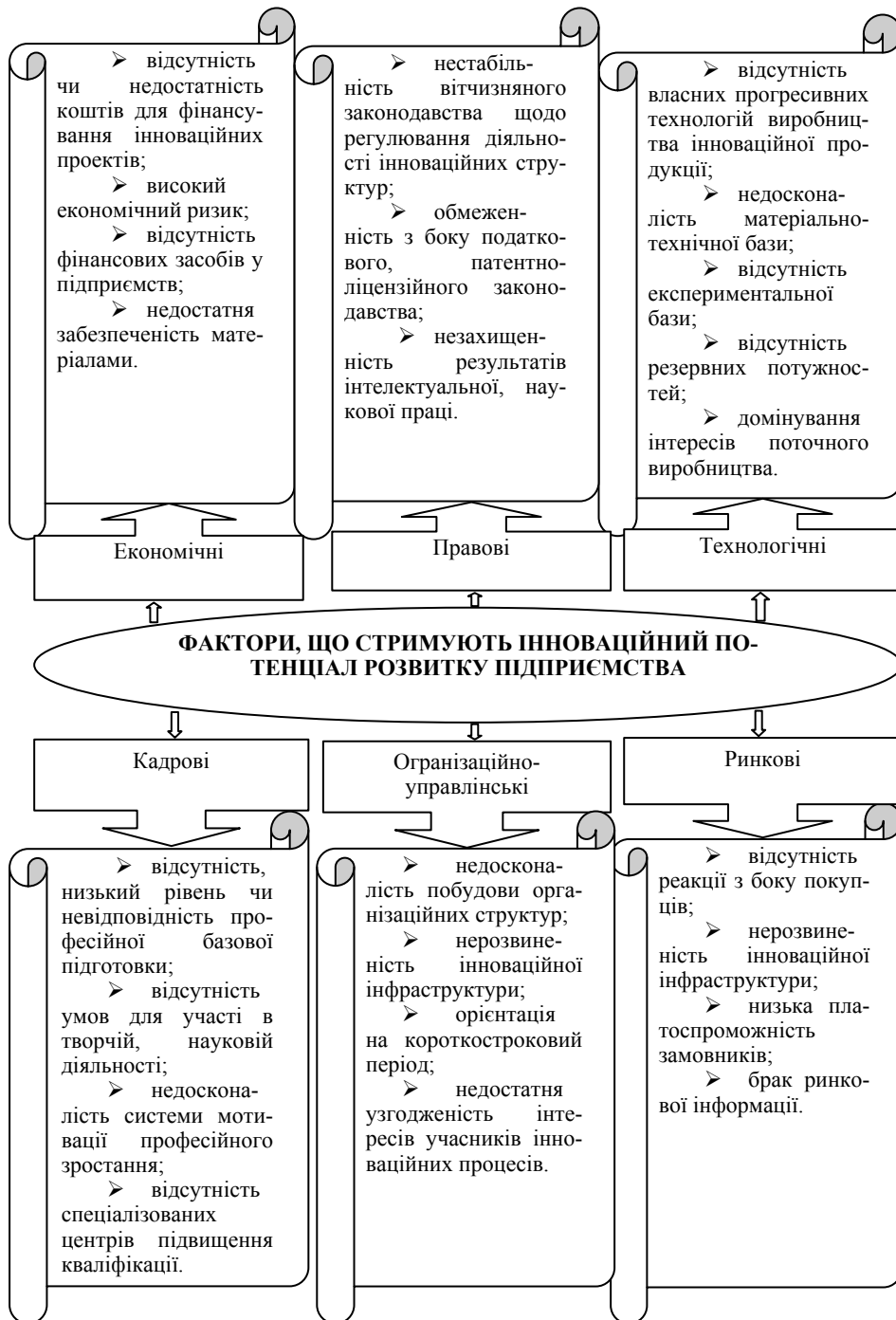

Рисунок 2. Фактори, що стримують інноваційний потенціал розвитку підприємства

Як видно з рис. 2, фактори, що стримують інноваційну діяльність підприємства, пов'язані, по-перше з негативними процесами, що відбуваються в економіці країни та її регіонах, по-друге – з правовими обмеженнями, а по-третє – з організаційно-управлінськими, соціально-психологічними стереотипами та рівнем професійної підготовки кадрів.

Багато стримуючих факторів можна усунути спільними зусиллями держави, регіонів та самих підприємств. Одним із таких факторів, що впливають на інноваційну політику держави, є інноваційний потенціал розвитку, який обумовлює рівень інноваційних можливостей суб'єктів господарської діяльності.

Висновки та пропозиції. Якщо проаналізувати причини, що стримують здійснення інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості, можна зробити висновок, що найбільш вагомими з-поміж них є такі: недостатність коштів на реалізацію інноваційних проектів; високі інноваційні витрати на технічне обладнання і заробітну плату висококваліфікованому персоналу; відсутність гарантованої швидкої окупності цих витрат. Усунення зазначених причин допоможе вітчизняним харчовим підприємствам перейти на новий рівень і сприятиме гармонійному розвитку країни, збереженню здоров'я нації, посиленню продовольчої безпеки та підвищенню рівня конкурентоспроможності національної економіки.

Перспектива подальших досліджень. Формування потенціалу підприємства потребує розвитку та дослідження проблематики оцінювання та формування інтелектуального капіталу в організації. Дослідження ролі інтелектуального ресурсу у створенні фундаменту діяльності підприємства, співвідношення частки нематеріальних активів у структурі майна вітчизняних суб'єктів господарювання, поява нових видів інтелектуального капіталу (бізнес-культура, бренд) виступають предметом подальших наших наукових досліджень та завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер – М.: Прогресс, 1982. – 456 с.
2. Водянка Л.Д. Формування інноваційного потенціалу підприємств харчової промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Л.Д.Водянка. – Київ, 2011. – 24 с.
3. Статистичний збірник «Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2011 році» [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Поддєрьогін А. М. Інновації та їх фінансове забезпечення в харчовій промисловості України / А. М. Поддєрьогін, А. В. Корнилюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 94–100.